

Дело C-394/23

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

28 юни 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Conseil d'État (Държавен съвет, Франция)

Дата на акта за преюдициално запитване:

21 юни 2023 г.

Жалбоподател:

Association Mousse

Ответник:

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)

SNCF Connect

CONSEIL D'ÉTAT (ДЪРЖАВЕН СЪВЕТ, ФРАНЦИЯ)

действащ

като съдебна инстанция

[...]

Предвид описаното по-долу производство:

С жалба, постъпила на 21 май 2021 г. и две писмени реплики, постъпили на 3 юни 2022 г. в съдебното деловодство на Conseil d'Etat (Държавен съвет, Франция), Association Mousse (сдружение Mousse) иска от Conseil d'Etat:

1°) да отмени поради превишаване на правомощията решението от 23 март 2021 г., с което Commission nationale de l'informatique et des libertés (Национална комисия по информационните технологии и свободите) отхвърля жалбата му срещу дружеството, отговарящо за уебсайта OUI.sncf,

2°) преди да се произнесе по тези искания, да отправи до Съда на Европейския съюз [два преюдициални въпроса] [...]:

[...] [Предложение за преюдициални въпроси]

3°) да разпреди на отговорното за уебсайта дружество SNCF Connect да заличи задължението за предоставяне на информация в полето „господин“ или „госпожа“ при извършване на покупка, да заличи от своите бази данни информацията, събрана чрез това поле, а в случай че дружеството иска да събира данни „относно пола“, да добави един или повече допълнителни възможности за избор, т.нар. небинарни възможности за избор като „неутрален“ или „друго“.

[...] То твърди, че:

- задължението за попълване на една от двете рубрики „господин“ или „госпожа“ при онлайн подаване на искане за закупуване на билет за превоз, карта за отстъпка или абонаментна карта през уебсайта „SNCF Connect“ не отговаря на изискванията за законосъобразност, добросъвестност и прозрачност, закрепени в член 5, параграф 1, буква а) от Регламента на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни, наричан по-нататък „ОРЗД“, тъй като клиентът не е дал съгласието си, тези обозначения не са необходими нито за изпълнението на договора, нито за спазването на правно задължение, нито са необходими за целите на легитимните интереси, като от това задължение произтича нарушение на правото на пътуване без разкриване на формата на обръщение и на правото на зачитане на личния живот, от което следва по-специално свободата за свободно определяне на половото изразяване, както и риск от дискриминация;

- същото задължение не е посочено в правната информация, съдържаща се на уебсайта, нито в общите условия за продажба; освен това не са посочени данните, които идентифицират администратора и координатите за връзка с него, нито правното основание за обработването; по този начин са нарушени принципите на добросъвестност и прозрачност, установени в член 15, параграф 1, буква а) от ОРЗД, и правото на информация, гарантирано от член 13 от ОРЗД;

- същото задължение не отговаря на нито една от целите, посочени в онлайн договора; обстоятелството, че изразите „господин“ и „госпожа“ се използват в търговската кореспонденция, не е достатъчно, за да направи необходимо събирането на тези данни; в чужбина някои транспортни предприятия не го изискват; освен това OUI.sncf не използва формата на обръщение в комуникацията си със своите клиенти; следователно

задължението противоречи на принципа за свеждане на данните до минимум, посочен в член 5, параграф 1, буква в) от ОРЗД;

- за някои лица тези същите обозначения не отговарят на действителността и не отчитат факта, че тя може да се промени; така оспорваното задължение противоречи на принципите на точност и поддържане в актуален вид, посочени в член 5, параграф 1, буква г) от ОРЗД, и излага тези лица на риск от дискриминация; освен това за гражданите на държави, чието гражданско състояние допуска „неутрален пол“, задължението нарушава принципа на взаимно признаване, свободата на предоставяне на услуги и свободата на движение, гарантирани от правото на Европейския съюз.

С две писмени защиты, постъпили на 5 май 2022 г. и 30 май 2023 г., Commission nationale de l'informatique et des libertés иска жалбата да бъде отхвърлена или при условията на евентуалност — да се отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз. Тя поддържа, че изтъкнатите основания са несъстоятелни.

С две писмени защиты, постъпили на 19 януари 2023 г. и 31 май 2023 г., дружеството SNCF Connect иска жалбата да бъде отхвърлена и сдружението Mousse да бъде осъдено да заплати сумата от 10 000 евро на основание член L. 761-1 от Code de justice administrative (Административнопроцесуалния кодекс). Тя поддържа, че изтъкнатите основания са несъстоятелни.

Като взе предвид другите материали по преписката,

Предвид:

- [...] Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи,
- Договора за Европейския съюз,
- Договора за функционирането на Европейския съюз,
- Хартата на основните права на Европейския съюз,
- Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г.,
- [...],
- Закон № 78-17 от 6 януари 1978 г.,
- [...].

[...] Като има предвид, че:

- 1 Сдружението Mousse сезира Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL) с жалба срещу дружеството SNCF Voyageurs, чийто правопреемник впоследствие е дружеството OUI.sncf и понастоящем дружеството SNCF Connect, с мотива че условията, при които се събират и регистрират данните относно формата на обръщение на клиентите при покупката на билети за влак, абонаментни карти и карти за намаление през уебсайта или през приложенията на дружеството, нарушават някои разпоредби на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО, наричан по-нататък „ОРЗД“. С писмо от 23 март 2021 г. CNIL уведомява сдружението, че счита, че фактите, в които е обвинено дружеството, не представляват нарушение на посочените разпоредби на ОРЗД и че поради това прекратява производството по жалбата. Сдружението Mousse иска отмяна на това решение, а също така иска издаване на разпореждане и налагане на административна глоба спрямо дружеството SNCF Connect.
- 2 Съгласно член 8 от Закона от 6 януари 1978 г. за информационните технологии, компютърните файлове и гражданските свободи: „I- Commission nationale de l'informatique et des libertés е независим административен орган. Тя е националният надзорен орган по смисъла и за целите на прилагането на Регламент (ЕС) 2016/679 от 27 април 2016 г. Тя изпълнява следните задачи: / (...) 2° Гарантира, че обработването на лични данни се извършва в съответствие с разпоредбите на настоящия закон и другите разпоредби относно защитата на личните данни, предвидени в законовите и подзаконовите актове, правото на Европейския съюз и международните ангажименти на Франция. Във връзка с това: / (...) г) Тя разглежда жалбите, петициите и оплакванията, подадени от субект на данни или от структура, организация или сдружение, разглежда или разследва предмета на жалбата, доколкото това е целесъобразно, и информира жалбоподателя за напредъка и за резултатите от разследването в разумен срок, особено ако е необходимо по-нататъшно разследване или координиране с друг надзорен орган (...)“.
- 3 От посочените в точка 2 разпоредби следва, че когато е сезирана с оплакване или жалба, която има за цел упражняване на правомощията ѝ, Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL) следва да разгледа фактите, които са в основата на тази жалба, и да реши какви действия да предприеме. За тази цел тя разполага с широко право на преценка и може да вземе предвид тежестта на твърдяното нарушение с оглед на законодателството или правната уредба, които трябва да приложи, сериозния характер на уликите, свързани с тези деяния, датата, на която са извършени, контекста, в който са извършени, и по-общо всички общи интереси, които защитава. Жалбоподателят може да сезира съда за превишаване на правомощията, когато CNIL откаже да предприеме действия по жалбата. Съдът трябва,

евентуално, да отмени отказа поради външна незаконосъобразност, а с оглед на основателността на решението — в случай на фактическа или правна грешка, явна грешка в преценката или злоупотреба с власт. Когато обаче жалбоподателят твърди, че администратор е нарушил гарантираните от закона права на субекта на данните по отношение на отнасящите се до него лични данни, по-специално правата на достъп, коригиране, изтриване, ограничаване и възражение, посочени в членове 49, 50, 51, 53 и 56 от Закона от 6 януари 1978 г. за информационните технологии, компютърните файлове и гражданските свободи, правото на преценка на CNIL да реши какви действия да предприеме се упражнява с оглед на естеството на разглежданото индивидуално право, под пълния контрол на съда относно злоупотребата с власт.

- 4 От материалите по преписката е видно, [че] сдружението Mousse иска отмяна, поради превишаване на правомощията, на решението от 23 март 2021 г., с което председателят на CNIL е прекратил производството по жалбата му относно условията за събиране и обработване на данни за формата на обръщение на клиентите от страна на дружеството OUI.sncf, впоследствие SNCF Connect.
- 5 Съгласно член 5 от ОРЗД: „1. Личните данни са: а) обработвани законосъобразно, добросъвестно и по прозрачен начин по отношение на субекта на данните [...] в) подходящи, свързани със и ограничени до необходимото във връзка с целите, за които се обработват [...]; г) точни и при необходимост да бъдат поддържани в актуален вид; трябва да се предприемат всички разумни мерки, за да се гарантира своевременното изтриване или коригиране на неточни лични данни, като се имат предвид целите, за които те се обработват [...]“. Съгласно член 6 от ОРЗД: „1. Обработването е законосъобразно, само ако и доколкото е приложимо поне едно от следните условия: а) субектът на данни е дал съгласие за обработване на личните му данни за една или повече конкретни цели; б) обработването е необходимо за изпълнението на договор, по който субектът на данни е страна, или за предприемане на стъпки по искане на субекта на данни преди сключването на договор; в) обработването е необходимо за спазването на законово задължение, което се прилага спрямо администратора; г) обработването е необходимо, за да бъдат защитени жизненоважните интереси на субекта на данни или на друго физическо лице; д) обработването е необходимо за изпълнението на задача от обществен интерес или при упражняването на официални правомощия, които са предоставени на администратора; е) обработването е необходимо за целите на легитимните интереси на администратора или на трета страна, освен когато пред такива интереси преимущество имат интересите или основните права и свободи на субекта на данните, които изискват защита на личните данни, по-специално когато субектът на данните е дете. Буква е) на първа алинея не се прилага за обработването, което се извършва от публични органи при изпълнението на техните задачи“. Член 13 от ОРЗД налага задължение за администратора да предоставя информация на всяко лице,

чиито лични данни се събират. Накрая, член 21 от ОРЗД дава право на субекта на данните по всяко време и на основания, свързани с неговата конкретна ситуация, на възражение срещу обработване на лични данни, което се основава на член 6, параграф 1, буква е).

- 6 В рамките на жалбата, която подава до CNIL, сдружението Mousse изтъква, че за да закупят онлайн билет за влак, абонаментна карта или карта за отстъпка през уебсайта или приложението „OUI.sncf“, понастоящем SNCF Connect, клиентите трябва задължително да посочат своята форма на обръщение, като имат избор между две обозначения — „господин“ или „госпожа“. Според сдружението Mousse такова събиране на данни не е законосъобразно по смисъла на член 5, параграф 1, буква а) от ОРЗД, тъй като не почива на нито едно от основанията, предвидени в член 6, параграф 1, нарушава принципа за свеждане до минимум на събирането на данни и принципа на точност, предвидени също в член 5, параграф 1, букви в) и г), и накрая, SNCF не спазва изискванията за прозрачност и предоставяне на информация, които са закрепени в член 5, параграф 1, буква а) и член 13. Сдружението Mousse твърди, че дружеството не би трябвало да събира такива данни или най-малкото би трябвало да предложи една или няколко допълнителни възможности, като например „неутрален“ или „друго“.
- 7 При вземането на решението да прекрати производството по жалбата, с която е сезирана, CNIL, от една страна, отбелязва, че при предоставянето на транспортни услуги от дружеството сключеният с неговия клиент договор представлява правното основание за обработването на данни. Така, що се отнася до различните правни основания, предвидени в член 6, параграф 1 от ОРЗД, тя само приема, че спорното обработване на данни попада в обхвата на предвиденото по буква б), съгласно която обработването е законосъобразно, ако е *„необходимо за изпълнението на договор, по който субектът на данните е страна, или за предприемане на стъпки по искане на субекта на данните преди сключването на договор“*. От друга страна, тя приема, че събирането на данни относно формата на обръщение на клиентите може да се разглежда като необходимо с оглед на целите на обработването по смисъла на член 5, буква в) и следователно като отговарящо на изискването за свеждане на данните до минимум, тъй като обръщането към клиентите чрез използване на тяхната форма на обръщение, съответства на обичайната практика в областта на гражданските, търговските и административните комуникации. В своя защита тя поддържа по-специално че обработването на данни относно формата на обръщение би могло освен това да се разглежда като необходимо за целите на легитимните интереси, преследвани от дружеството SNCF Connect, по смисъла на член 6, точка 1, буква е) и че в този случай субектите на данни, в зависимост от тяхната конкретна ситуация, биха могли да упражнят гарантираното им с член 21 право на възражение.
- 8 Въпросът дали за да се прецени доколко събирането на данни е подходящо, свързано със и ограничено до необходимото по смисъла на разпоредбите на

член 5, параграф 1, буква в) от ОРЗД и необходимостта от обработването на тези данни по смисъла на член 6, параграф 1, букви б) и е) от ОРЗД, могат да се вземат предвид общоприетите практики в областта на гражданските, търговските и административните комуникации, така че събирането на данни относно формата на обръщение на клиентите, ограничено до обозначенията „господин“ или „госпожа“, може да се счита за законосъобразно без това да се изключва от принципа на свеждане на данните до минимум, поражда затруднение при тълкуването на правото на Европейския съюз, което е определящо за решаването на спора, по който трябва да се произнесе Conseil d'État. Същото важи и за въпроса дали за да се прецени необходимостта от задължителното събиране и обработване на данни относно формата на обръщение на клиентите — и при положение че някои клиенти считат, че не попадат в нито една от двете форми на обръщение и че събирането на тези данни не е релевантно по отношение на тях — следва да се вземе предвид, че тези клиенти биха могли след като предоставят тези данни на администратора, за да се ползват от предлаганата услуга, да упражнят правото си на възражение срещу тяхното използване и съхраняване като се позоват на конкретната си ситуация, в съответствие с член 21 от ОРЗД. Ето защо с тези въпроси следва да бъде сезиран Съдът на Европейския съюз в приложение на член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз и до неговото произнасяне, производството по жалбата на сдружението жалбоподател следва да бъде спряно.

РЕШИ:

[...] Спира производството по жалбата на сдружението Mousse до произнасяне на Съда на Европейския съюз по следните преюдициални въпроси:

1. За да се прецени доколко събирането на данни е подходящо, свързано със и ограничено до необходимото по смисъла на разпоредбите на член 5, параграф 1, буква в) от ОРЗД и необходимостта от обработването на тези данни по смисъла на член 6, параграф 1, букви б) и е) от ОРЗД, могат ли да се вземат предвид общоприетите практики в областта на гражданските, търговските и административните комуникации, така че събирането на данни относно формата на обръщение на клиентите, ограничено до обозначенията „господин“ или „госпожа“, може да се счита за необходимо, без това да се изключва от принципа на свеждане на данните до минимум?

2. За да се прецени необходимостта от задължителното събиране и обработване на данни относно формата на обръщение на клиентите — и при положение че някои клиенти считат, че не попадат в нито една от двете форми на обръщение и че събирането на тези данни не е релевантно по отношение на тях — следва ли да се вземе предвид, че тези клиенти биха могли, след като предоставят тези данни на администратора, за да се ползват от предлаганата услуга, да упражнят правото си на възражение срещу

тяхното използване и съхраняване като се позоват на конкретната си ситуация в съответствие с член 21 от ОРЗД?

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ